

НАЦИОНАЛНА КОНВЕНЦИЈА ЗА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА (НКЕУ-МК)

НАЦРТ - ПРЕПОРАКИ

12-та сесија на Работната група – 3, Правосудство и основни права (Поглавје 23)

Тема: „Изборот и напредувањето во правосудните институции - Преку поголема транспарентност и квалитет, до зголемување на довербата на граѓаните во правосудството“

1. Се препорачуваат промени во Законот за Судски совет на Република Северна Македонија (СС-PCM) во насока на дефинирање на прецизни и мерливи критериуми за избор на членови на Судскиот совет од редот на „истакнатите правници“ и да се оневозможи постоење на т.н. „каучук норми“ (лесно растегливи) одредби кои овозможуваат широки толкувања при нивната примена, пред сè, од страна на Собранието на РС Македонија и Претседателот на државата кога се врши предлагање и избор на членови на Судскиот совет.
2. При изборот на носителите на високи јавни функции, особено при изборот на членови на Судскиот совет, се препорачува да се земе предвид позитивното искуство од изборот на членовите на ДКСК кој се одвиваше од страна на Собранието каде претходеа јавни излагања и интервјуа (со сите кандидати) директно пренесувани преку Собранискиот канал. Се препорачуваат промени во Законот за Судски совет за овој модел на избор да биде дефиниран како законско решение.
3. При изборот на судии за членови на СС-PCM се препорачува воведување на т.н. цензус или пропишување на минимален број на гласови за избор. Постојното решение хипотетички може да доведе до избор на член на Советот само со еден глас (тоа може да биде само сопствениот глас на судијата кој/а се кандидирал/а). Овој проблем е најактуелен кога се избира член на СС на РСМ од редот на судиите во Врховниот суд за чиј избор гласаат само судиите на Врховниот суд. Со оглед на малиот број на гласачи, овој судија всушност има многу помал легитимитет од останатите членови на СС на РСМ избрани од редот на судиите иако доаѓа од највисокиот суд. Непотребно и нецелисходно е изборот на член на СС на РСМ од редот на судиите на Врховниот суд да се врши на посебна листа (со оглед на малиот број на судии и потребата од нивното знаење и искуство во редовното судство). Ова особено ако се има во предвид дека Претседателот на Врховниот суд е член по функција.
4. Се препорачуваат промени во Законот за Судски совет во насока на дефинирање на постапката за прекин на мандатот (отповикување, разрешување), на член на Судскиот совет. Траењето на мандатот на членовите на СС-PCM е предмет на уредување на Уставот на РСМ, но со оглед на актуелните состојби во СС кои укажуваат на флагрантно кршење на правото се препорачува законски урдена постапка за разрешување.

5. Со оглед на фактот што судиите избираат свои претставници за членови на СС-РСМ, потребно е Законот за Судски совет да се дополни со одредби за иницирање и спроведување на постапка за отповикување на секој од овие членови, без притоа да мора да се води дисциплинска постапка против судијата – член на Советот.
6. Законските одредби со кои ќе се регулира постапката за разрешување на Претседател на Судскиот совет да бидат јасни и прецизни и во согласност со меѓународните стандарди, односно јасно да се определат: причините за разрешување; кој може да предложи точка на дневен ред за разрешување; да има издржано и темелно образложение за предлогот; дискусија по предлогот; потребен број на гласови и начин на спроведување на гласањето. Овие препораки имаат цел да се одбегне било каков сомнеж за пристрасност и надворешно влијание при спроведување на оваа постапка.
7. Задолжително да се пропише временска рамка (рок) во која Управниот суд ќе биде должен да одлучи по тужбата која евентуално ќе биде поднесена од разрешениот претседател на Судскиот совет оспорувајќи ја законитоста на одлуката за разрешување и рок во кој Вишиот управен суд ќе биде должен да одлучи по жалба изјавена против одлуката на Управниот суд. Не е доволно да се наведе дека постапката пред судовите е итна.
8. Со оглед на проблемите кои произлегуваат од начинот на работење на Судскиот совет (ненавременото постапување по претставки за несовесно постапување и дисциплинска одговорност, изборот во повисоките судови независно од рангирањето, избор и отповикување на раководечките кадри) се препорачува Собранието на РСМ да биде про-активно и употребувајќи го своето право да покрене прашање за одговорност на членовите на СС-РСМ предложени и избрани од Собранието и доколку има доволно аргументи да изгласа недоверба.
9. Одговорноста мора секогаш да биде лична, не и колективна.
10. Транспарентноста на работата на СС-РСМ не се обезбедува само со јавноста на седниците на овој орган. Многу позначаен елемент за транспарентното работење на Советот е постоење на исцрпно и аргументирано образложение за секоја одлука на Советот, особено за одлуките кои се носат после спроведена постапка на (не)избор и (не)разрешување на судија. Се препорачува сите идни одлуки на СС-РСМ да содржат вакви детални и сеопфатни образложенија кои ќе кореспондираат на диспозитивот на одлуките, во спротивно, тие би требале да подлежат на управен спор (по завршувањето на жалбената постапка, доколку жалбата биде одбиена) заради непочитување на правилата на постапката и отсуство на еден од основните елементи на конкретните правни акти што актот го прави ништовен.
11. Да се интервенира во Законот за Судски совет во одредбите за избор на судија во повисок суд и да се вметне обврска да се аргументира зошто не се гласа, или се гласа против прворангираниот кандидат и наредните кандидати за да се пристапи кон избор на пониско рангираните кандидати.
12. Да се разгледа можноста за ревидирање на одредбите во врска со начинот на предлагање двајца членови на Судскиот Совет од страна на Претседателот на РС Македонија. Имено, би било многу поиздржано и потранспарентно доколку членовите што ги предлага Претседателот на РСМ бидат номинирани од страна на еснафските здуженија: адвокатска комора, универзитетската заедница и сл., а

биографиите на предложените лица да бидат објавени на веб страницата на Собранието на РСМ уште пред да бидат избрани од Собранието.

13. Се препорачува да се направат промени во уредување на начинот на гласање во Деловникот на Советот на јавни обвинители (СЈО – РСМ) со цел да се прецизира определбата на терминот „воздржан” кој многу често се употребува при гласањето.
14. Во начинот на работење и носење на одлуки од страна на Советот на јавни обвинители неопходно е да се зголеми транспарентноста особено во давање на образложение во јавноста за причините за изборот/неизборот што е особено потребно кога неизбраните кандидати немаат право на приговор (како што е предвидено во постапката за избор на членови на Советот на јавни обвинители и на Основен јавен обвинител во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција).
15. За да се унапреди квалитетот на донесените одлуки од страна на Советот на јавни обвинители се препорачува да се преземат конкретни активности за измена Етичкиот кодекс, и тоа во најкраток можен период. Одредбите во Етичкиот кодекс им ја ускратуваат можноста на обвинителите да ги коментираат одлуките на СЈО - РСМ, како и да даваат изјави во јавноста за предметите по кои постапуваат.